

KANSANHUOLTOMINISTERIÖ

Puu- ja polttoaineosasto

Helsingissä,
kesäkuun 30 p:nä 1945.
N:o 257.

Käyttöpuun hankinnan järjestelyohjeet 1945—46.

Sen lisäksi, mitä kansanhuoltoministeriö on v. 1945—46 Puutavaran hakkuu- ja hankintaohjelman III kohdassa hankintaohjelman toimeenpanoelimiin tehtävistä määrännyt, antaa ministeriö näille lain mukaan kuuluvista muista tehtävistä seuraavia lisäohjeita:

Polttopuun hankinta ja eräitä muuta pinotavaraa koskevia määräyksiä.

Mitä jäljempänä on sanottu polttopuusta, koskee kaikkea polttoaineena käytettävää pino- tai rankatavaraa sekä rullapuuta ja kuituhaapaa.

Kansanhuoltoministeriö:

Sen jälkeen kun kansanhuoltoministeriö on puulautakunnan alueelle määräämästään polttopuun hankintatavoitteesta harkintansa mukaan vähentänyt puulautakunnan alueen sisäisen kulutuksen, on ministeriö jakanut jäljellä olevan tavoitteen kiintiöluettelossa esiintyvien hankkijoit- ten kesken.

Puulautakunta:

Puulautakunnan tehtävänä on:

1) vahvistaa polttopuun hankkijoiden ja puutavara-alan keskusyhteisöjen yhteisesti asettaman edustajiston tekemän ehdotuksen pohjalla ne alueet ja tarvittaessa ne metsälöt, joihin näiden ostaoikeus annetaan toiselta puolen polttopuun ja toiselta puolen muuhun tarkoitukseen käytettävän pinotavaran hankkijoille, sekä ratkaista asiassa ehkä ilmenevät erimielisyydet.

Edellä tarkoitettuun edustajistoon nimeävät alueella toimivat polttopuun hankintajärjestöt tai jokin niistä yhden jäsenen siten kuin siitä on a. o. hankintajärjestöille tarkemmin ilmoitettu. Teollisuuden Paperipuu-yhteisö ja Puunviejät r. y. nimeävät kumpikin yhden jäsenen sekä VAPO yhden. Edustajiston kokoonkutsujana ja puheenjohtajana toimii hankintapiirin päällikkö;

2) noudattaa ostosuosien alueellista sijoitusta vahvistettaessa seuraavia yleisiä ohjeita:

a. polttoaineena käytettävän pinotavaran ostosuosudet osoitetaan yleensä alueilta, joilta puiden kaukokuljetus voidaan suorittaa maitse tai aluksilla. Samalla tavoin on sijoitettava sellaisen muun puutavaran hankinta, jota ei käyttötarkoituksensa vuoksi saada uittaa;

b. muun pinotavaran hankintakiintiöt sijoitetaan edellisten jälkeen a. kohdassa tarkoitetuille ja muille hankinta-alueille;

3) vahvistaa puutoimikunnan tekemän ehdotuksen pohjalla, mitkä metsälöt on varattava kuntien sisäistä kulutusta varten;

4) suorittaa polttopuusuosien jako kunnittain eri ostajille sekä vahvistaa ostajien sen jälkeen keskenään sopima alueellinen tai metsälöittäinen jako ja ratkaista siinä ehkä ilmenevät erimielisyydet.

Polttopuun hankintajärjestöt käsitellään edellä tarkoitettussa jaossa kukin yhtenä ostajana.

Samaan kuntaan määrättyjen ostajien tulee keskenään suorittaa ostosuosien jako eri metsälöille ja alistaa se 14 päivän kuluessa kunnittaisen jaon toimittamisesta lukien a. o. puulautakunnan vahvistettavaksi;

5) ilmoittaa ostajille, että heidän tulee 14 päivän kuluessa kaupanteon jälkeen kauppakirjojen C-kappaleilla osoittaa hankinta- tai pystykaupoilla ostaneensa heille jaetut polttopuumetsät sekä kaiken heille osoitetuilla metsälöillä valmiina olevan myymättömän pinotavaran. Ellei kauppoja ole myyntihaluttomuuden vuoksi saatu aikaan, tulee ostajan puulautakunnan välityksellä anoa pakkohakkuu- tai takavarikkomääräystä niille erille, joita hän ei ole saanut haltuunsa vapaaehtoisella kaupalla;

mikäli ostaja ei joihinkin puutavaraeriin nähden ole täyttänyt edellä tarkoitettua ostovelvollisuuttaan, on puulautakunta velvollinen antamaan ostamatta jääneiden erien ostaoikeuden muille alueella toimiville ostajille, sekä puun saannin turvaamislain 18 §:ssä säädettyin edellytyksin määräämään jo tehdyt kaupat tai osan niistä siirrettäviksi toisille ostajille, jollei puulautakunta katso, että tapaus vaatii uhkasakon asettamista siten kuin lain 22 § säättää.

6) myöntää puulautakunnan alueella ostajalle ostaoikeuksia vain niin paljon, että uudet ostosuosukset ja hänen hallussaan olevat ostetut, mutta hakkaamattomat leimikot sekä täyttämättömät hankinnat yhteensä täyttävät hänelle myönnetyn kiintiön;

7) noudattaa metsänomistajille myyntivoimiuksia jaettaessa seuraavia ohjeita:

a. niissä kunnissa, missä ostettuja, mutta hakkaamattomia leimikoita ja täyttämättömiä hankintoja sen jälkeen kun ns. jäätyneet leimikot tarkoin on poistettu, on korkein-

taan 25 % kunnalle asetetun uuden hankintatavoitteen kuutiomäärästä, jaetaan koko hankintatavoite vähentämättömänä hankintavyöhykkeellä sijaitsevien metsälöiden kesken.

- b. Niissä kunnissa, missä mainittujen leimikoiden kuutiomäärä on suurempi kuin 25 % uudesta hankintatavoitteesta, tehdään ensin metsälöittäisiä poistoja tulkitsemalla käsitettä „jäätynyt leimikko” erityisen ankarasti. Tällöin pystymetsäreservi luonnollisesti pienenee, mutta jos se silti vielä ylittää 25 % uudesta hankintatavoitteesta, saadaan ylittävä osa vähentää viimeainitusta pois. Esimerkki: Kunnalle määrätty hankintatavoite on 60,000 m³ ja ostettuja, mutta hakkaamattomia leimikoita sekä täyttämättömiä hankintoja on 30,000 m³. Jäätynenä poistetaan 5,000 m³, jolloin jää 25,000 m³. Tästä määrästä luetaan 15,000 m³ (= 25 % 60,000 m³:stä) sellaiseksi reserviksi, joka uuden hankintatavoitteen lisäksi jää hakattavaksi pitäjästä, mutta loput 10,000 m³ vähennetään sensijaan uudesta tavoitteesta. Uusia myyntivelvoituksia jaetaan siis tässä tapauksessa vain 50,000 m³.

Näin ollen jää vuorostaan myös uusista hakkuuvelvoituksista kuhunkin kuntaan reservi, johon nähden on siis annettu myyntivoite, mutta ei vielä osto-oikeutta. Metsälöittäistä jakoa toimitettaessa on tarkasti valvottava, että näin syntyvä reservi sijoitukseen nähden jakaantuu tasaisesti ja siis tulee käsittämään ulosottomahdollisuuksiin nähden sekä hyviä että huonompiakin metsiä. Tähän määrään nähden annetaan osto-osuuksia vain siinä tapauksessa, että myönnettyjen osto-osuuksien määrä ylittää alueelle sijoitetun uuden myyntitavoitteen. Loppuosa sisältyy jäljempänä kohdassa 11 mainittuun reserviin, jonka jaon suhteen menetellään kuten mainitussa kohdassa sanotaan;

8) määrätä hiiltopuu hankittavaksi metsä-alueilta, jotka sijaitsevat pisintä määrättyä autokuljetusmatkaa kauempana rautateistä tai laivauskelpoisista vesistöistä. Poikkeuksena on kuitenkin a. o. luvalla toimivien uunihiiltämöiden hiiltopuun hankinta;

9) ottaa polttopuumetsiä jakaessaan tarvittaessa huomioon eri hankkijaryhmien tärkeysjärjestys seuraavasti:

- Sotakorvausteollisuus, rautatie-, laiva- ja moottoriajoneuvoliikenne;
- Elintarviketuotanto;
- Huoneiden lämmitys ja muu kotitalouskäyttö; tähän on myöskin luettava teollisuuslaitosten tehdasyhdyskuntiansa tarpeiksi hankkimat puut;
- Muu kulutus.

Kysymyksen ollessa tärkeydeltään suunnilleen samanarvoisista hankkijoista, annetaan tarvittaessa etusija sille, jonka voi olettaa pystyvän hoitamaan hankintansa tarkoituksenmukaisimmin ja taloudellisimmin;

10) sijoittaa eri hankkijoiden osto-osuudet alueellisesti ottamalla huomioon myöskin heidän käytettävissään olevien kuljetusvälineiden laatu ja määrä. Huomiota on kiinnitettävä puun saantiin vesiväylien varteen etenkin sisävesistöjen varsilla olevien paikkakuntien puun saannin turvaamiseksi. Rautateitse kuljetettavaksi saadaan puuta varata vaan erikseen ilmoitetuille määräasemille (kansanhuoltoministeriön kirjelmä hankintapiirien päälliköille 18. 4. 1945).

Uittoväylien varteen saadaan polttopuun osto-osuuksia sijoittaa vain sopimalla asiasta kulloinkin erikseen a. o. hankkijan kanssa ja tarvittaessa neuvottelemalla uittoviranomaisten kanssa;

11) jättää odottamattomien tarpeiden varalta jakamatta vähintään liitetaulukossa esitetyn suuruinen pystymetsäreservi (vrt. koht. 6 edellä). Ellei kansanhuoltoministeriö omasta aloitteestaan tai puulautakunnan esityksestä myönnä oikeutta käyttää mainittua reserviä aikaisemmin, on puulautakunnan jaettava se hankkijoiden kesken 1. 1. 1946 jälkeen.

Mikäli määrätyn suuruista reserviä ei edellä tässä kohdassa tarkoitettulla tavalla tai muutoin saada kokoon, voi puulautakunta vähentää eri ostajille myönnettyjä kiintiöitä samassa suhteessa siten, että reservi syntyy.

Puutoimikunta:

Yhteistoiminnassa polttoainepäällikön tai sen puuttuessa kansanhuoltolautakunnan kanssa puutoimikunta tekee puulautakunnalle ehdotuksen metsien varaamisesta kunnan sisäistä kulutusta varten. Puulautakunta osoittaa kuitenkin välittömästi ostokiintiöt ja -alueet sellaisille laitoksille, joiden vuosikulutus on yli 2,000 m³ sekä hiiltämöille ja pilketehtaille.

Polttoainepäällikkö tai kansanhuoltolautakunta:

Puulautakunnan tehtyä edellä tarkoitettua ehdotuksen pohjalla kunnan kulutukseen jääviä metsiä koskevan ratkaisunsa polttoainepäällikkö tai tämän puuttuessa kansanhuoltolautakunta huolehtii niiden osoittamisesta eri kuluttajille tarpeen mukaan lukuunottamatta kuitenkin edellä mainittuja suurkuluttajia ja hiiltämöitä sekä pilketehtaita.

Maaseudun pienkulutusta varten saadaan runkopuuta osoittaa käytettäväksi vain siinä tapauksessa, ettei a. o. kuluttajalla ole mahdollisuuksia jätepuukeräykseen.

Hankintajärjestö:

Järjestö jakaa puulautakunnan sille myöntämät osto-osuudet kunnittain jäsentensä kesken.

Ainespuun hankinta.

Vuoden 1945—46 hakkuu- ja hankintaohjelmassa vahvistetusta 24 milj. m³ käsittävästä ainespuun (muun puutavaran kuin polttopuun) hankintamäärästä jaetaan yhteensä 22 milj. m³:n osto-osuudet. Jäljellä olevat 2 milj. m³ muodostavat reservin, jonka jaosta kansanhuoltoministeriö myöhemmin tulee antamaan määräykset.

Keskusyhteisöt:

Keskusyhteisöt tekevät vahvistetun hankintaohjelman puitteissa kansanhuoltoministeriölle ehdotuksen ainespuun (22 milj. m³:n) osto-osuuksien jaosta jäsentensä kesken eri puulautakuntien toimialueille.

Kansanhuoltoministeriö vahvistaa osto-osuudet ja tiedoittaa ne puulautakunnille.

Keskusyhteisöön kuulumattomien osto-osuudet:

Ennen 15. 7. 1945 on jokaisen keskusyhteisöön kuulumattoman elinkeinonharjoittajan, joka puulautakunnan alueella hankintakautena 1945—46 aikoo hankkia ainespuuta, tehtävä puulautakunnalle kirjallinen anomus hankittavaksi suunnitellun puumäärän osto-osuuden saamiseksi. Ilman tällaista anomusta ei keskusyhteisöön kuulumattomalle saada osto-osuutta myöntää.

Puulautakunta vahvistaa sille saapuneiden hakemusten perusteella osto-osuudet kuultuaan ensin ainespuun hankintajärjestöä.

Hankintojen sijoitusanomus:

Osto-osuuksien tultua vahvistetuiksi tulee jokaisen ostajan tehdä puulautakunnalle kirjallinen anomus, joka käsittää kunnittain, kylittäin ja puutavaralajeittain laaditun luettelon niistä metsälöistä, joille hän anoo osto-oikeuden sijoitettavaksi.

Puulautakunta toimittaa sille saapuneet anomukset viivytyksettä ainespuun hankintajärjestölle. Ainespuun hankintajärjestön osoitteen tultua ostajien tietoon saadaan anomukset lähettää suoraan hankintajärjestölle.

Ainespuun hankintajärjestö:

Ainespuuta puulautakunnan alueelta saa hankkia valtioneuvoston 7. 6. 1945 käyttöpuun kaupan säännöstelystä antaman päätöksen 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu ainespuun hankkija sekä sellainen elinkeinonharjoittaja, joka kuuluu puulautakunnan alueella toimivaan ainespuun hankintajärjestöön ja muu ainespuun tarvitsija puulautakunnan osoituksen mukaisesti.

Hankintajärjestö tekee sille saapuneiden anomusten perusteella ostajien osto-osuuksien sijoittamisesta eri metsälöille ehdotuksen, jonka se lähettää puulautakunnalle. Hankintajärjestön ehdotukseen tyytymättömän on hankintajärjestön a. o. kokouksessa ilmoitettava tyytymättömytensä ja on vallitus toimitettava hankintajärjestön hallitukselle kolmen päivän kuluessa kokouksesta lukien kokouspäivää kuitenkin lukuunottamatta. Hallituksen on toimitettava valitus lausuntoineen viipymättä puulautakunnalle.

Puulautakunta:

1) Saatuaan ainespuun hankintajärjestön ehdotuksen puulautakunta viipymättä käsittelee ja vahvistaa sijoittamissuunnitelman siltä osalta, jolta valituksia ei ole tehty, sekä tiedoittaa päätöksensä asianomaisille ostajille mahdollisim-

man vähän aikaa vievällä tavalla. Tiedoitustoi-
minnassa puulautakunta voi käyttää hyväkseen ainespuun hankintajärjestöä. Valituksen alaiset tapaukset puulautakunta ratkaisee saatuaan niitä koskevat selvitykset käytettäväkseen ja tiedoittaa päätöksensä kuten edellä.

2) Sen lisäksi, mitä edellä polttopuun hankintaa koskevassa kohdassa 2. on sanottu ostokiintiöiden alueellisesta sijoituksesta, on puulautakunnan otettava huomioon, että järeän puun hankintakiintiöt sijoitetaan hankintavyöhykkeellä oleviin sopiviin metsiin siten, ettei auto- eikä rautatiekuljetuksia puun siirtoon tarvita. Kansanhuoltoministeriö voi yksityistapauksissa myöntää poikkeuksia tämän kohdan määräyksistä.

3) Ostokauden kestäessä puulautakunnan on ostajilta saapuvien kauppa- ja jäljennösten nojalla seurattava, miten ostovelvollisuuden täyttäminen edistyy. Jos puulautakunta havaitsee, että jonkun ostajan toiminta tässä suhteessa edistyy epätyytyvästi, on puulautakunnan harkintansa perusteella ja tarvittaessa annettuaan asianomaisille huomautuksen, ryhdyttävä puun saannin turvaamisesta annetun lain 18 §:ssä edellytetyyn hakkuuoikeuden siirtämismenettelyyn tai tehtävä kansanhuoltoministeriölle esitys lain 22 §:n edellyttämän uhkasakon määräämisestä.

Erinäisiä ohjeita:

1) Jokainen käyttöpuun hankkija, joka on saanut puulautakunnan aluetta varten osto-osuuden, katsotaan ostovelvolliseksi siihen määrään asti, mitä hänelle on eri puutavaralajeja varten myönnetty osto-osuuksia.

2) Puulautakunnan on valvottava, ettei ostaja saa itse tai asiamiehensä välityksellä ostaa käyttöpuuta muuta kuin niiltä metsälöiltä, joille hänen osto-osuutensa on sijoitettu.

3) Jos työvoima- tai kaukokuljetusnäkökohdat niin vaativat, on puulautakunta oikeutettu muuttamaan metsähallituksen ehdotusta hakkuuiden sijoitukseen nähden.

4) Ostajan omat kiinteistöt niissä hankintapiireissä, joissa hänelle yleensä on myönnetty osto-oikeus, katsotaan ensisijaisesti hänen hankinta-alueekseen siinä laajuudessa kuin kiintiöt edellyttävät. Tällöin otettakoon huomioon, että teollisuus- ja vientipuun hankintojen yhteydessä kertyvä varsinainen polttopuu yleensä jätetään sanottujen puutavaroiden hankkijan käyttöön, mikäli hänellä on alueella polttopuun osto-oikeus.

5) Kuljetussuhteita silmällä pitäen tulee kiintiöt ehdottomasti sijoittaa siten, ettei hakattavaa polttopuuta tarvitse rautateitse kuljettaa muille kuin erikseen ilmoitetuille asemille. Autokuljetukseen tulevan puutavaran määrän suhteen huomautetaan, että myyntitavoitteita ja osto-osuuksia saadaan autoteiden varsille sijoittaa enintään niin suuret määrät kuin liitetaulukossa on määrätty. Autoilla kuljetettavaksi saadaan Sotevan toimitettavaa ainespuuta lukuunottamatta hankkia vain polttopuuta ja tervaksia, ellei kansanhuoltoministeriö erityisistä syistä myönnä

lupaa jonkin muun puutavaraerän autokuljetukseen.

6) Rullapuun, pilkepuun ja kuituhaavan osto-osuudet sijoitettakoon metsiin, joiden puusto on sopivinta sanottujen puutavaralajien valmistukseen. Tällöin tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon ostajien asiassa esittämät toivomukset.

7) Myyntitavoitteet on olosuhteiden pakosta jouduttu tällä kertaa asettamaan niin suuriksi, että sekä puutoimikuntien että ostajien puolella voi eräiden metsälöiden suhteen syntyä epärointiä niiden edellyttämien puumäärien saantimah-

dollisuuksista. Tällöin on pidettävä mielessä, että ohjelman mukaisten puumäärien saanti vaikeus-
sistakin huolimatta on ehdottoman välttämätöntä. Käytännössä joudutaan hakkuita suorittamaan entistä laajemmassa mitassa uudistushakkuina.

8) Puulautakunnan tulee valppaasti seurata hankintojen edistymistä toimialueellaan. Ellei pinotavaran hakkuita ole 1. 1. 1946 mennessä ja järeän puun hakkuita 1. 2. 1946 mennessä saatu tyydyttävästi käyntiin, on hakkuuoikeuksia ryhdyttävä siirtämään pätevämmille hankkijoille, ja mikäli on kysymys metsänomistajan tekemistä hankintakaupoista esitettävä pakollisia hakkuita.

Ministeri **Eero A. Wuori.**

Osastopäällikkö *N. A. Osara.*

Puulautakunta	Polttopuun- metsäreservien vähimmäis- määrät	Autotelden varsille sijoitettavat osto- osuudet
	D-m ³	
Helsinki	50,000	700,000
Lounais-Suomi	150,000	600,000
Satakunta	160,000	500,000
Uusimaa-Häme	170,000	380,000
Pohjois-Häme	180,000	500,000
Itä-Häme	140,000	450,000
Etelä-Savo	150,000	290,000
Etelä-Karjala	130,000	575,000
Itä-Savo	100,000	220,000
Pohjois-Karjala	100,000	260,000
Pohjois-Savo	120,000	450,000
Keski-Suomi	150,000	500,000
Etelä-Pohjanmaa	100,000	350,000
Vaasa	50,000	400,000
Keski-Pohjanmaa	50,000	150,000
Kainuu	50,000	150,000
Pohjois-Pohjanmaa	100,000	350,000
Lappi	50,000	175,000
Yhteensä	2,000,000	7,000,000